

Nogle Bemærkninger om enkelte vanskelige Pāli-Ord i Jātaka-Bogen.

Af

V. Fausbøll.

(Meddelt i Mødet den 18de Maj 1888.)

Fra Prof. H. Kern's Haand foreligger der følgende Bog: «Bijdrage tot de verklaring van eenige woorden in Pali-geschriften voorkomende. Uitgegeven door de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. Amsterdam 1886». De fleste af de i samme omhandlede Ord forekomme i min Udgave af Jātaka-Bogen, og jeg skal derfor i det følgende tillade mig at gennemse hans Forklaringer. Men førend jeg gaar ind paa Enkelthederne, skal jeg først gjøre nogle almindelige Bemærkninger. Hr. Kern's «Bijdrage» lide af én Hovedfejl, nemlig af et fuldstændigt Fejlsyn paa Sagen, idet han vil forklare alt ud af Sanskrit. Det er ikke gaaet op for ham, at Pāli-Sproget og Pāli-Literaturen og da navnlig Jātaka-Bogen repræsenterer en folkelig Side af det indiske Liv, at der har udviklet sig noget nyt, som ikke længer er Sanskrit eller brahmansk Literatur og som derfor heller ikke kan skrues tilbage dertil, fordi det er et selvstændigt, senere Stadium i den indiske Udvikling. Og Gāthā-Sproget i den sydbuddhistiske Literatur¹⁾

¹⁾ Det meste af den nordbuddhistiske Sanskrit-Literatur er kun en daarlig Oversættelse fra Pāli, som paa mange Steder har misforstået eller slet ikke forstået Texten. Dette maa være klart for enhver, der blot med et halvt Øje har set paa og sammenlignet den Prosa og navnlig de Gāthā'er, der svare til hinanden i begge Literaturer.

er ikke en Dialekt, langt mindre en Dialekt af Sanskrit, men kun Pāli-Litteraturens poetiske Sprog, der ved sin archaistiske Diktion, ligesom enhver anden Litteraturs poetiske Stil, er en lille Smule forskjellig fra den tilsvarende Prosa. Gāthā-Sproget har i det hele taget alle Pāli-Prosaens Kjendemerker. Dette gjælder ikke blot om Bøjningsformernes Afslibning, men ogsaa om det karakteristiske i Ordstoffets Omformning, idet Sproget især søger at undgaa uensartede Konsonanters Sammenhobning enten ved Vokal-Indskud eller ved Assimilation, hvorved det bliver helt forskjelligt fra Sanskrit. Naar saaledes Ordet $tīxṇa$ ved Omformning fra Sanskrit til Pāli baade bliver $tikhṇa$ og $tikkha$ og $tiṇha$, da forekomme alle disse 3 Former ogsaa i Gāthā-Sproget, se Jāt. IV $\frac{192}{14-16}$ Suttanipāta V. 667 og 673, Jāt. III $\frac{338}{21}$. Man kan naturligvis i enkelte Tilfælde oversætte Gāthā'erne paa Sanskrit uden at Verset bliver meget forandret, men i de fleste Tilfælde kan man ikke reducere dem til Sanskrit uden at forvanske baade Sprog og Indhold. Hr. K.s Forbedringer blive derfor ogsaa for det meste til rene Vilkaarligheder, saaledes som det vil ses af mine følgende Bemærkninger.

Prof. K.s Fejlsyn viser sig ogsaa i hans Betragtning af Versemaalet. Han vil bestandig normalisere dette efter Sanskrit-Mønsteret, men netop paa Grund af Litteraturens folkelige Charakter hersker der her en stor Frihed. Jeg har nedenfor anført et Par Exempler herpaa, de kunde forøges i det uendelige, og jeg skal navnlig i mine Noter til Suttanipāta paavise en Mængde af saadanne Friheder. Forøvrigt have vi jo allerede i Mahābhārata, ja selv i Manu den samme Anomali. Naar Hr. K. anfører, at man ved Hjælp af Versemaalet undertiden kan rette Versenes forkerte Læsemaader, da er dette ganske rigtigt, men det er ikke noget nyt, det har længe været bekjendt og er bl. a. af mig selv paavist i Appendixet til Dhammapada.

I én Henseende til tror jeg, at Hr. K. er desorienteret,

nemlig naar han taler om «Naamsverbasteringen». Ogsaa her forekommer det mig, at han anlægger en fejlagtig Maalestok. Naar et Navn intet betyder i Sanskrit, saa kan det ligesaa godt være en Overførelse fra Prakrit paa Sanskrit som omvendt. Det er derfor umuligt at sige, om Agasti eller Akatti, Akitti er det oprindelige. Og mange af disse Egennavne kunne, selv naar de synes at betyde noget, være en etymologiserende Oversættelse af et aborigint Ord. Hvem kan afgjøre, om man skal skrive Bimbisāra eller Vimbisāra eller Vidhisāra eller Vindusena eller Vindhyaasena?

Jeg maa overhovedet sige, at det aldrig kunde falde mig ind at foretage saa voldsomme Omkalfatringer af Texten, som Hr. K. er tilbøjelig til. Det anser jeg for i højeste Grad let-sindigt. Vi maa først have de 3 overleverede Texter fuldstændig liggende for os, førend vi for Alvor kunne begynde paa at restituere dem til deres oprindelige Skikkelse. Jeg holder mig nu foreløbig til den singhalesiske og skal gjøre mig Umage for i det hele taget at holde den ren, og ikke uden tvingende Grund blande den sammen med de to øvrige.

Prof. K.s Skrivemaade er ikke videre behagelig; han synes ikke at kjende til den Courtoisi, som i Almindelighed hersker mellem Videnskabsmænd, der ikke bruge Videnskaben blot til sin egen Forherligelse. For dem, der ikke faa hans Afhandling at se, har jeg i det følgende givet nogle Prøver derpaa ved Citater af hans Bog, og jeg har end yderligere søgt at karakterisere hans Stil ved selv at skrive en Studie i Kern'sk Aand. Jeg vil haabe, det skal blive sidste Gang, at jeg forsøger mig i den Slags Skrivemaade.

Hr. K.s Selvtilfredshed og Overlegenhed viser sig især ligeoverfor den indfødte indiske Kommentator, som i Almindelighed udskjældes for en stor Dumrian, der intet begriber. Det er ganske vist, at man kan paavise adskillige urimelige Etymologier hos ham, men mon vi ikke finde saadanne hos alle indiske Kommentatorer, Sāyana iberegnet, og er det noget at

slaa sig til Ridder paa, naar man husker, hvilken Afstand der er mellem dem og den nyere historiske Sprogforskning. Og paa den anden Side kan der ikke være Tvivl om, at det i flere Tilfælde er Kommentator, der har Ret, og Hr. K., som har Uret. Burde man ikke snarere med Taknemmelighed anerkjende, hvor meget vi have lært af ham, som af de indiske Kommentatorer overhovedet, og hvor langt vi ere komne frem ved Hjælp af dem. Og vilde det ikke være sømmeligere at gaa lidt mildere til Værks, naar man selv kan gjøre sig skyldig i saa utilbørligt Jaskeri, som vi have et Exempel paa pag. 46. Prof. K. afskriver nemlig der en Linie saaledes:

Baddhā kulīnkā, mitam aḥhakena*,

og saa sætter han Stjerne ved aḥhakena og tilføjer følgende Anmærkning: «* Lees a°, want ḥ maakt evenmin positie als ḍh». Og ser man saa efter i Jāt. III $\frac{541}{22}$, saa staar der ganske som der skal:

Baddhā kulīnkā, mitam āḥhakena.

Det kan man kalde Godtkjøbs-Kritik.

Nahāpita.

Sabbhir eva samāsetha,
sabbhi kubbetha santhavaṇi,
sataṃ hi sannivāseṇa
sothhīṃ gacchati nahāpito.

Jāt. II $\frac{112}{21}$.

«Het behoeft geen betoog dat nahāpito oorspronkelijk niet in 't vers kan gestaan hebben en dat men moet herstellen nāpito, Skr. nāpitaḥ. Misschien is de geheele Gāthā uit het Sanskrit omgezet in alles behalve normaal Pāli, maar zulks laat zich niet bewijzen. In Skr. zou de strofe luiden:

Sadbhir eva samāsita,
sadbhih kurvīta samstavaṃ,
satāṃ hi sannivāsena
svasti gacchati nāpitaḥ.»

Hr. Prof. K. er her paa Vildspor. Nahāpito skal ikke læses nāpito, men nhāpito, saaledes som B i Almindelighed skriver, hvor nh betegner aspireret n, der ligesaa lidt danner Position som lh i daḷha. Enhver, der har læst en Smule Pāli, skulde man tro havde lagt Mærke til, at adskillige Ord snart have en udvidet, snart en sammentrukken Form og at begge Former forekomme i Vers, se f. Ex.:

Usabhaṃ pavaraṃ vīraṃ
mahesiṃ vijitāvināṃ
anejaṃ nahātakaṃ buddhaṃ (læs: nhātakaṃ)
tam ahaṃ brūmi brāhmaṇaṃ

Dhp. V. 422.

Ninnahāya sabbapāpakāni	— — — — — — — — — —
ajjhataṃ bahiddhā ca sabbaloke	— — — — — — — — — — — —
devamanussesu kappiyesu	— — — — — — — — — —
kappaṇaṃ n'eti tam āhu nahātako ti	— — — — — — — — — — — —

Suttanipāta V. 521.

Jfr. Dhammapada pag. 436: appendix de metris. Nāpita i Sanskrit er, som for lang Tid siden gjort gjældende af Weber i Kuhn's Beiträge Bd. III, en prakritisk Form i en endnu mere afslæben Skikkelse end den paliske nhāpita og nahāpita.

Jhatvā, jhatvāna.

Hantvā jhatvā vadhitvā ca
deti dānaṃ asaṅṅato,
edisāṃ bhataṃ bhujjāmaṇo (læs: -jāno)
so pāpena upalippati (læs: pāpen' eller pāpenōp-)

Jāt. II ²⁶²/₆₇.

Dadanti h'eke visame nīvitṭhā
 jhatvā vadhitvā atha socayitvā,
 sā dakkhiṇā assumukhā sadaṇḍā
 samena dinnassa na aggham eti etc.

Jāt. IV $\frac{67}{5}$.

Āmisaṃ vā dhanam vāpi
 yattha passati tādiso
 dūbhiṃ karoti dummedho
 añ ca jhatvāna gacchati.

Jāt. IV $\frac{57}{7}$.

C læser jhatvā, B derimod chetvā. Prof. Kern foreslaar at læse jectvā og vil henføre Gerundiet til Rødderne ji eller jyā, der i Pāli gaa over i hinanden. Léon Feer har i sin Udgave af Saṃyutta-Nikāya optaget den birmanske Læsemaade, men han synes at have faaet Tvivl om, at han har gjort Ret heri, thi han bemærker i Fortalen S. XIII: «Beyond the varieties of reading in such and such passages, there are words which are written always differently in the two groups of MSS. Thus, the word brāhmaṇa is not once written in B with ā, it is always with a¹). This mistake, however, I have not even mentioned in my notes. But a perhaps more astonishing blunder which I carefully noticed is to be found in SS. The word chetvā 'having cut', occurs four times in one sutta, which itself occurs four times in the Sagātha; and it becomes the title of two of these suttas, and of one vaggo. Therefore this word occurs four times four or sixteen times and thrice more, viz. nineteen times; and as we have three Singhalese MSS., it occurs altogether fifty-seven times in these MSS., where it is written jhatvā with a surprising constancy. I have noted six other times the presence of this word; once it is

¹) Jeg forklarer denne Skrivemaade som en Levning af den gamle Form bamhaṇa, der forekommer i Aṣoka-Indskrifterne,

yet written jhatvā by the three Singhalese MSS. I do not reckon the reading jetvā, which occurs thrice, because it is easy to explain it. The reading jhatvā so often repeated seems to me a fact peculiarly deserving attention.»

Den birmanske Læsemaade chetvā er, som ikke sjældent er Tilfældet, en Oversættelse eller en Substitueren af et almindeligt og mere bekjendt Ord for et gammelt. Jeg har derfor valgt den singhalesiske Læsemaade jhatvā i Følge den gamle kritiske Regel, at af to konstante Læsemaader er den vanskeligste gjerne den rigtige. Det er let at forstaa, hvorledes chetvā og jetvā ere opstaaede af jhatvā, men ikke omvendt. Jeg har ingen Tvivl om, at jhatvā maa henføres til Sanskrit-Roden chā (cho) 'at skjære itu', hvis Gerundium vilde hedde chātvā. At vi have faaet jh i Stedet for ch forklares let af den store Vaklen, der finder Sted i Skrivemaaden af Rødder som cut, chut; care, jharc, jharjh; jam, jham, cham; ju, jhyu, chyu. Kommentaren gjengiver jhatvā ved hantvā og kila-metvā.

Sassatīsamā.

Santi aññe pi sakuṇā
pattayānā vihaṅgamā,
akkhittā vātavegena
naṭṭhā te sassatīsamā.

Jāt. III ²⁵⁵/₂₁.

Naar K. vil have dette Udtryk forstaaet som to Ord = det bekjendte sanskritiske cāṅvatīh samāh, gennem evige Aar, Tider, Aar ud og Aar ind, evig, stedse, da synes denne Opfattelse ved første Øjekast højst plausibel, men det er ikke derfor sagt, at den er rigtig. K. overser nemlig bestandig det folkelige Element i Pāli. Folket omformer ofte Sproget paa Grund af en anden Opfattelse, det danner noget nyt ud af det gamle, bekjendte, derved opstaa de saakaldte Nydannelser, som vi jo finde i alle Sprog, og der fremkommer paa denne Maade

ofte forunderlige Omformninger. Saaledes have vi i Dansk Udtrykket ,stille til Freds', deraf er senere opstaaet til Freds (stillet), et Substantiv styret i Genitiv af en Præposition, der er gaaet over til at blive et Adjektiv og bøjes som et Adjektiv: ,han er tilfreds, de ere tilfredse'. Naar nogen nu vilde sige: det er jo hel forkert at skrive ,til Freds' i ét Ord og opfatte det som et Adjektiv, ja saa vilde han, som Englænderne sige, blive ,belied by the fact'. Altsaa, hvad et Ord eller en Frase har været er én Ting, hvad den er blevet en anden Ting.

Som bekjendt kunne Gribbe og Ørne blive meget gamle, de opleve ofte en Alder af over 100 Aar. I Folketroen, der altid overdriver, bliver dette til Tusinder af Aar. Om Prometheus hed det, at en Ørn i 30,000 Aar hakkede i hans Lever. I Kommentaren til vort Vers siges der om Gribbene ,vassasahassaparimāṇaṃ āyurṃ apūretvāpi', uden at fylde deres Levealder, som har et Omfang af 1000 Aar. Det er derfor let at forstaa, at Kommentator i dette Tilfælde uden at lave noget selv, men kun følgende Traditionen, opfatter sassatīsama som ét Ord = caçvalīsama, altsaa som et Adjektiv til Subjektet i Sætningen, enten i Betydningen af: ,havende den evige (Jords) Aar', eller ,lig den evige (Jord)', eftersom Ordet tænkes afledt af samā, Aar, eller af sama, lig. Vi have altsaa her en Nydannelse, og at Kommentator har Ret i denne traditionelle Opfattelse og ikke har lavet noget selv, det synes at fremgaa af og klarlig at bevises ved, at der eksisterer et Adverbium sassatīsamaṃ, evindeligt, naturligvis dannet af et Adjektiv sassatīsama. I Majjhima-Nikāya udg. af V. Trenckner hedder det nemlig I, 136: sassatīsamaṃ tath' eva ṭhassāmi. Jfr. hermed Milindapaṇha ved Trenckner S. 423: sassatīsamaṃ, ,for ever and ever'. Naar derfor Prof. K. angaaende Kommentatorens Fortolkning ender med: ,Zulk eene verklaring getuigt van weinig kennis en veel onverstand', saa er denne Bemærkning fuldkommen mal-à-propos, og Hr. K.s Ord kunde med Rette af Kommentator vendes mod ham selv.

Avāhayi.

Araññakassa isino
cirarattatapassino
kicchā kataṃ udapānaṃ
kathaṃ samma avāhayi.

Jāt. II $\frac{354}{24}$.

«Dit is een 2 ps. sg. Aor. Act. van het werkwoord dat in 't Skr. avahadate, in den tongval der straks aan te halen Gāthās ohadate, in gewoon Pāli ūhadati, soloecistisch ūhadeti, luidt en ‚beschijten‘ beteekent. In vorm zou aan avāhayi een Skr. avāhadīh beantwoorden, doch het Actief is niet in gebruik».

Jeg antager, at K. har Ret heri, at altsaa avāhayi staa for avāhadī. Til at bestyrke dette kunde han have anført, at vi have en Overgang af d til y i khāyita = S. khādita, sāyati = S. svādate; jfr. Trenckner's fortræffelige Pali Misc. S. 57 og E. Müller, Pali Gram. S. 30.

Jeg ansaa tidligere avāhayi for Aor. af vāhayati, jfr. BR. vah Caus. ⁶⁾ Etwas in Bewegung setzen, eller taget af vah = uh, ūh, som Westergaard i sine Radices gjengiver ved ‚torquere, vexare, ferire‘, BR. ved ‚schieben, rücken, streifen, ändern, modificiren‘, og Wilson i sin Dictionary ved ‚to hurt or give pain, to kill, to destroy‘, og hvoraf vi have et Substantiv ūha i Betydning af ‚Forandring‘. Jeg troede nemlig, at Bodhisatta benyttede sig af et pænere Udtryk, medens Sjakalen brugte et mere ligefræmt.

Det er aldeles ikke nødvendigt mod Haandskrifterne at forandre pitupitāmahaṃ dhammo, det fra Forfædrene nedarvede er dhamma, til -maho dhammo, som findes i Jāt. III $\frac{120}{23}$. Begge Udtryk ere lige gode.

Asita. Dhāta.

Bālo vatāyaṃ sunakho
 yo varattaṃ na khādati
 bandhanā ca pamuñceyya
 asito ca gharaṃ vaje.

Jāt. II $\frac{247}{9}$.

Evaṃ so sukhito hoti
 yo vaddham apacāyati
 yathāham ajja suhito
 dumapakkāni-m-āsito.

Jāt. II $\frac{446}{8}$.

Det forekommer mig ganske vist naturligt og simplest med K. at forklare asita paa dette Sted som a-sita, ubunden, idet man henfører Ordet til Roden si, binde. Dog maa jeg udtrykkelig bemærke, at jeg ikke kjender noget andet Exempel paa denne Rod i Pāli, og at i Sutta-Nipāta sita og asita ikke blot bestandig af Kommentaren henføres til si = çri, som

V. 333. Yāya devā manussā ca
 sitā tiṭṭhanti atthikā
 tarath' etaṃ visattikaṃ.

Kt. Sitā nissitā allīnā hutvā.

V. 593. Abbūḷhasallo asito
 santiṃ pappuyya cetaso.

Kt. Asito ti taṇhādiṭṭhīhi anissito;

men ogsaa i selve Texten have som parallele Udtryk nissita og anissita af si = çri, som

V. 752. Anissito na calati
 nissito ca upādiyam
 itthabbhāvaññathābhāvaṃ
 saṃsāraṃ nātivattati.

V. 753. Etam ādīnavam̐ nātivā
 nissayesu mahabbhayam̐
 anissito anupādāno
 sato bhikkhu paribbaje.

Men hvorledes det nu end forholder sig dermed, saa tror jeg i alle Tilfælde, at K. gjør Kommentatoren stor Uret, naar han mener, at denne har henført asita til as = aḥ i Betydning af ,æde'. Dette fremgaar aldeles ikke af Kommentaren, thi naar det i samme hedder: ,asito ti dhāto suhito hutvā', saa maa dette simplest og naturligt opfattes som: værende fornøjet og glad, nemlig paa Grund af, at han nu var sluppen fri; og selv om Kommentator skulde have henført asita til as = aḥ, hvad man forøvrigt ikke kan se, saa maa han dog have taget det i den overførte Betydning ,at nyde', ,bhuj', thi der staar jo aldeles ikke noget i Verset om at æde og tilfredsstille sin Sult, og heller ikke i Fortællingens Ord er der noget om at mætte sig, det hedder blot i ren Almindelighed: ,so evam̐ vatvā mahājane niddam̐ okkante yottam̐ khāditvā suhito hutvā palāyitvā attano sāmikānam̐ gharam̐ eva gato, overbed han Remmen og flygtede glad hjem', han mætter sig jo dog ikke paa Læderremmen.

At dhāta og suhita maa opfattes i denne almindelige Betydning, tror jeg klart fremgaar af det ovenfor anførte Vers Jāt. II $\frac{446}{8}$, i hvilket suhita staar parallelt med sukhita og derfor umuligt paa dette Sted kan betyde ,mæt', men maa forstaas som ,veltilfreds, veltilpas, glad, fornøjet'.

Men K. har ikke blot misforstaaet Kommentaren, han har heller ikke forstaaet Participiet dhāta. Han henfører nemlig dette til Roden dhe, ,zuigen', hvormed det intet som helst har at gjøre. Dhāta er en regelmæssig Tillægsform af dhā = S. dhrā, dhrai, der i Dhātupāṭha forklares ved ,ṛptau', af Westergaard oversættes ved ,satiari, satisfieri', og af Wilson og M. Williams ved ,to be satisfied or pleased'.

Kommentaren til Jātaka er ikke af Buddhaghosa. Denne har nemlig, foruden Nāṇodaya, som vistnok er tabt, sikkerlig kun skrevet: Visuddhimagga, Sumāṅgalavilāsinī, Papañcasūdani og Manorathapūranī. Naar den buddhistiske Kirke har tillagt ham en hel Del andre Kommentarer, da er dette sandsynligvis kun et Udtryk for, at man har villet tilkjende dem kanonisk Autoritet.

Pithīyati.

Hvad K. anfører herom er gammelt. Det er allerede længe bekendt fra Webers Oversættelse af Dh. v. 173 og Trenckner's Pali Miscellany S. 62.

Itthi.

N'eva itthīsu sāmāññaṃ
na pi bhakkhesu sārathi,
ath' assa sandhibhedassa
passa yāva sucintitaṃ

Jāt. III $\frac{151}{1}$.

K. vil her gjøre itthīsu til iṭṭhīsu (S. iṣṭi, Ønske) eller i det mindste opfatte det som saadant, i Lighed med vuttha = S. (uṣṭa) uṣita, vasita. Dette kunde ved første Øjekast synes plausibelt; men jeg anser det dog for meget usandsynligt, at S. iṣṭi skulde blive til itthi paa Pāli, naar det netop derved kunde forvexles med et andet Ord. Jeg maa tillige bemærke, at endskjøndt iṭṭha = iṣṭa ofte forekommer i Pāli, saa tvivler jeg dog paa, at der kan opvises Exempler paa iṭṭhi eller itthi i Betydning af iṣṭi. Dette hedder paa Pāli icchā. Hr. Trenckner, om hvem jeg nok tør sige, at han har en større Samling til en Pāli-Ordbog end nogen som helst anden, kjender heller ikke til et Ord iṭṭhi eller itthi i Pāli i Betydning af icchā. Naar man nu hertil føjer, at det er et bekendt, ofte omtalt Fænomen i Indien, der nævnes baade i Sanskrit- og

Pāli-Skrifter, at man lægger sig efter anden Mands Hustru, paradārasevanā, saa tror jeg ikke, der er den ringeste Grund til at følge Hr. K. i hans Fortolkning.

Baleti.

Idāni kho 'mhi sukhito arogo
 nikkañṭako, nippatito kapoto,
 kāhāmi dāni hadayassa tuṭṭhiṃ,
 tathā hi maṃ maṃsasākāṃ baleti

Jāt. III $\frac{225}{17}$.

Hr. K. siger: «De Skr. Dhātupāṭha geeft een werkwoord balayati op, in den zin van prāṇana. Dit laatste ontbreekt en de bestaande woordenboeken en is mij ook elders nooit voorgekomen, maar als nom. act. van prāṇayati moet het beteekenen 't bezielen, verkwikken, sterken'. Trouwens balayati is licht te herkennen als een denominatief van bala, kracht».

Man tror knap sine egne Øjne, naar man læser dette, thi slaar man op i Ordbøgerne, saa finder man, at Wilson har prāṇana = life, living; M. Williams prāṇana -- the act of breathing, -- producing life, -- giving life to; B.R. -- Athmen, Beleben. At balayati er et Denominativ af bala kan der ingen Tvivl være om, det ligger jo ogsaa i Kommentators Omskrivning: tathā hi maṃsaṃ ca avasesaṃ sākaṃ ca mayhaṃ balaṃ karoti. Men at der oprindeligt har været en Rod bal, 'at være stærk', synes rimeligt, naar man ser hen til Latinsk valeo, validus etc., se Fick.

I Verset afskriver K. skjødesløst sukhito for sukhito, og nippatito kapoto vil han uden videre rette til nippatite kapote, alt imod alle Haandskrifterne. En locativus absolutus vilde man snarere finde i Prosa end i poetisk Stil.

Sumbhati, sumhati.

Dhātupāṭha har ṣumbh , $\text{sumbh} = \text{himsāyam}$, Dhātumañjūsā $\text{sumbh} = \text{saṃsumbhane}$, gæṣimehi , hvilket sidste Ord er det singhalesiske Substantiv til Verbet gæsenavā , der betyder ‚at slaa‘.

Skjøndt det synes, at C næsten udelukkende skriver sumh ogsaa i Versene, saa er jeg dog enig med K., naar han mener, at sumbh , som er den almindelige Skrivemaade i B, er den digteriske og dermed ældre Form, som man altsaa fortrinsvis maa vente at finde i Vers. Jeg antager derfor, at vi i prosaisk Stil bør skrive sumh og i poetisk sumbh . Vi maa saaledes læse:

Vikkarāmi na pāremi
 bhūmiṃ sumbhāmi vegasā,
 daḷho vārattiko pāso
 pādāme parikantati.

Jāt. III $\frac{185}{2}$.

Kommentarens « $\text{pāde bhūmiṃ pahaṃmi vegena}$ » maa vistnok læses pādēna med B, da $\text{pāde} = \text{pādehi}$ kun findes i poetisk Stil, og pahaṃmi næppe kan bruges med 2 Akkusativer med Betydning ‚slaa Foden imod‘.

Palāsin.

Dette Adjektiv er afledt af Substantivet palāsa , der forekommer Jāt. II $\frac{198}{12}$ i følgende Række: $\text{rāgo doso moho makkho palāso issā macchariyāṃ māyā sāṭṭheyyāṃ thambho sārāmbho māno atimāno mado paṇādo}$, jfr. Majjhima-Nikāya I $\frac{36}{3 \text{ ned}}$. K. antager, at man har taget palāṣa , ‚Blad‘, som synonymt med chada eller chadman , der jo ikke blot betyder Blad, men ogsaa ‚Forstillelse‘. Det samme har allerede Rhys Davids og Oldenberg gjort gjældende i deres Oversættelse af Vinaya, se S. B. E. vol. XX p. 38. Det eneste, der kan gjøre denne Etymologi tvivlsom, er, at Ordet i Pāli ogsaa skrives med ḷ ;

se Majjhima-N. I, S. 36, 43, 96. Forøvrigt undlader jeg ikke at gjøre opmærksom paa, at Wilson og efter ham M. Williams give palāca som et Adjektiv i Betydning af ,green, unfeeling, unmerciful, cruel'.

Aṇḍakavāco.

Kodhano upanābhi ca
pisuno hi vibhedako
aṇḍakavāco pharuso
so me kantataro tato.

Jāt. III $\frac{260}{10}$.

Prof. K. bemærker hertil: «Alles is duidelijk genoeg, behalve aṇḍakavāco, hetwelk trouwens in 't geheel niets is, dan eene bedorven lezing. Wat er bedoeld is, zullen de meeste lezers weten ook zonder mijne voorlichting, vooral als zij een oog slaan op de var. lect. en daar vinden kaṇḍakavāco. Dit is ook niet geheel juist, maar verschilt en in klank en in schrift weinig van hetgeen vereischt wordt: kaṇṭhakavāco, d. i. doornig of stekelig in zijne taal». Han har nemlig fundet et Vers i Mahābhārata V, v. 1267 = I, 3559, som lyder saaledes:

Aruntudaṁ paruṣaṁ rūxavācaṁ
vākkakaṇṭakair vitudantaṁ manuṣyān
vidyād alaxmīkatamaṁ janānāṁ
mukhe nibaddhāṁ nirrtiṁ vahantaṁ.

Dermed tænker han saa, at alt er klappet og klart.

Vi have paa Dansk et Ordsprog, der hedder: «Store Ord og fedt Flæsk sidde ikke fast i Halsen», det randt mig uvilkaarlig i Tanker, da jeg læste Prof. K.s ovenfor citerede Ord.

Det gjør mig ondt at skulle berøve ham Glæden over at have fundet det eneste rette, men jeg maa tilstaa, at jeg anser det for sandsynligst, at de fleste Læsere ville finde Dr. Morris's Forbedring (se Journal P. T. Soc., 1886, S. 105), nemlig at læse

caṇḍakavāco, for langt fornuftigere, for det første fordi caṇḍa og pharusa, som vi have i Verset, ofte sammenstilles f. Ex. Dhp. 149,23, Jāt. II $\frac{348}{5}$, $\frac{349}{27}$ og paa den foregaaende Side i V. 41 kalder Kālakannī sig jo selv caṇḍiyā, der forøvrigt maaske rettest burde opfattes som et Egennavn, og for det andet fordi denne Rettelse er lempeligere og slutter sig til C's Læsemaade, der som den ældre, selv hvor den er korrumpet, i Almindelighed peger mod det rette.

Niketava.

Migarājā pure āsinḥ

Kosalassa niketave

Nandiyo nāma nāmena

abhirūpo catuppado

Jāt. III $\frac{274}{9}$.

Dette Ord skrives saaledes af alle 3 Haandskrifter baade i Verset og i Kommentaren. B^f, som kun indeholder Versene, har niketame, der ogsaa maa repræsentere Skrivemaaden niketave, idet m og v i Birmansk let kunne forvexles, men derimod ikke n og v. Naar selv B, som dog er tilbøjelig til at sanskritisere, her ogsaa har niketava, vilde det være meget let-sindigt at rette denne Læsemaade til niketane; thi selv om man ikke vil anerkjende Formen som normal (jfr. dog migava, vaddhava), saa maa man alligevel indrømme, at der i alle Sprog findes mange anormale Former, der ere opstaaede ved Misforstaaelse og Forvexling af to forskjellige Ord og ved den saakaldte falske Analogi. Vi have i Dansk et Mundheld, der lyder saaledes: Ingenting er godt for Øjnene. Faa vide, at dette kommer fra det Tyske: Nichts ist für die Augen gut, og at det tydske weisser Nichts er en Gjengivelse af det latinske Nihilum album, der brugtes som Lægemiddel. Vi sige: «Æren (o: Træet Æren) er det fagreste Træ i Skoven», men nu forstaas det almindelig om Ære (o: die Ehre) og Hæder. I Ordsproget:

«Morgenstund har Guld i Mund» er det oldnordiske mund = manus, Haand, bleven forstaaet som om det var = Mund, os. Vi sige: at faa Syn for Sagen i Stedet for Sagn. Syndflod = Sündfluth er opstaaet af Sintfluot, Hocus pocus af hoc est corpus. Vi skrive skinsyg for skindsyg. Det gammeldanske end sider, oldnordisk enn siðr, er bleven til end sige, skjøndt det ikke har det mindste at gjøre med Verbet ,at sige', etc. etc.

Saadanne Forvanskninger komme vel især frem i den folkelige Del af Sproget, men høre ikke desto mindre med til det aktuelle Sprog. Man maa derfor være meget varsom med at erklære en tilsyneladende anormal Form for umulig, især i Pāli og Prākrit, hvor det folkelige Element har haft saa stor en Indflydelse, at det endogsaa har kunnet omforme Ord som jyotsnā og çatahradā til juṇhā og sateratā.

Niketava kan naturligvis, hvis man betragter det som en anormal Form, let være opstaaet ved en Forvexling, idet man har tænkt paa ketava = kaitava. Jeg har derfor ladet Ordet staa. I Følge de Principer, jeg stadig har fulgt som Udgiver, har jeg overhovedet forandret saa lidt som muligt ved den foreliggende Text, idet jeg endnu stadig mener, at man ved en Første-Udgave fremfor alt maa undgaa al Vilkaarlighed og holde sig til den traditionelle Text. Kun hvor jeg havde Paralleler og Analogier fra andre Steder, har jeg undertiden ændret, men dog altid meget sparsomt.

Men er Formen niketava virkelig anormal? Vi have jo dog lignende Substantiver i ādīnava og vaddhava, hvis vi ikke ville forklare Ordet som et Adjektiv til niketa og betydende: havende et Flag, hvad der vistnok er den oprindelige Mening af keta, ketu, ketana og niketa, niketu, niketana.

Nibbāpita.

Addhā tuvaṃ paṇḍitako si Rādha,
jānāsi athhāni anāgatāni,

kathan nu sākḥāmiḡaṇḡ dakkhiḡāma
nibbāpitaṇḡ rājakulato va jammaṇḡ. (Læs -ku'ā.)

Jāt. III $\frac{99}{5}$.

Her viser sig igjen Prof. K's store Vilkaarlighed. Fordi p kan forvexles med s, skal nibbāpita være en Skrivefejl for nibbāsita, der aldeles ikke forekommer i Pāli. End ikke Hr. Trenckner har et eneste Exempel derpaa.

Jeg valgte nibbāpita paa Sublūti's Autoritet, thi i den Papirs-Afskrift, som denne lærde buddhistiske Præst er saa venlig at sende mig, er niddhā- eller niṭṭhā- paa det tydeligste rettet til nibbā-. Men jeg er nu tilbøjelig til at anse C^k's Læsemaade for den eneste rigtige, thi i Jāt. IV $\frac{41}{26}$ har C:

Tato galaviṇṡena
purisā niddhāpayiṇḡsu maṇḡ (læs posā?)
datvā mukhapahārāṇi
Sākhassa vacanaṇḡkarā;

og $\frac{48}{14}$:

Yā te sā bhariyā anariyaṇḡpā
mātā maṇḡ' esā sakiyā janettī
niddhāmasē taṇḡ sakā agārā,
añṇam pi te sā dukkham āvaheyya,

hvor jeg tror jeg hellere burde have valgt B's Læsemaade: niddhāpaye, fordi m og s i singhalesisk Skrift hyppigt forvexles med p og y. Niddhāpayati antager jeg = S. nirdhmāpayati, jfr. parikissati = -kilissati. Niddham have vi i niddhanta Dh. v. 238 og i niddhameyya Dh. S. 370.

Enten vi vælge nibbāpitaṇḡ eller niddhāpitaṇḡ kommer omtrent ud paa et. De kunne naturligvis ligesom ethvert andet egentligt Udtryk bruges i metaforisk Betydning.

Nicchubhati.

Yam ānayaṃ somanassaṃ
 māliniṃ candanussadaṃ
 sā maṃ gharā nicchubhati,
 jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

Jāt. III $\frac{512}{10}$.

I Five Jātakas S. 29 viste jeg, at nuṭṭhubhi maatte henføres til S. ṣṭhiv. Som Konsekvents heraf drog Hr. Trenckner i Milindap. S. 423 den Slutning, at chuddha, nicchuddha, nicchubhati og upacchubheyya maatte henføres til S. xiv. Jeg tror, han har Ret heri, og at, som Følge deraf, disse Ord intet have at gjøre med niṣxubh, hvormed Prof. K. vil forbinde dem. I Dhātumañjūsā finde vi chubh = nicchubhe, ,to spit out' og ṭhubh = niṭṭhubhane, ,to spit out'.

Paleti.

Prof. K. siger: «De meening van Childers dat paleti eene samengetrokken vorm is van palāyati is niet geheel juist. Paleti is Skr. parāiti, terwijl palāyati met Skr. palāyate overeenstemt. ... palāyate, palāyati is ,vluchten, op den loop gaan'; parāiti, paleti is ,heengaan'».

Denne Distinktion holder ikke Stik. Naar vi i Pañcatantra udg. af Kosegarten S. 258 v. 74 læse: yah paraiti sa jīvati, saa oversættes det vistnok rigtigt af Benfey ved: ,wer sich davonmacht, kommt nicht um', og af Lancereau ved: ,celui qui fuit conserve la vie', paa Engelsk populært:

,He who fights and runs away
 may live to fight another day'.

Derfor angiver ogsaa BR. Betydningen af paraiti som ,weggehen, weglaufen', M. Williams paa samme Maade som ,to go away, to run away' og i Hindī betyder parā-nā ,to run, to flee'.

Naar Prof. K. anfører Jāt. III $\frac{154}{6}$:

Udeti āpūrati veti cando,
atthaṃ tapetvāna paleti suriyo,

og Dhṛ. v. 49:

Yathāpi bhamaro pupphaṃ
vaṇṇagandhaṃ abeṭṭhayaṃ
paleti rasam ādāya
evaṃ gāme muni care,

som Beviser for at paleti ikke kan være en Sammentrækning af palāyati, saa bevise disse to Steder intet i saa Henseende. Digterne bruge nemlig saa tidt billedlige Udtryk, det afhænger af, hvorledes de opfatte Sagen, og den indiske Digter har naturligtvis ligesaa stor Ret til at sige, at 'Solen flygter mod Nedgang', som den danske Digter f. Ex. kan sige:

Men hver en Stjerne flygted rød
Fra mørke Skov, fra Haraldsted,
Hvor Magnus slog sin Frænde.

Kun for den, der mangler poetisk Sands, kan dette falde underligt.

Det samme gjælder om Prof. K.s Indvending mod min Oversættelse af paleti rasam ādāya i ovenstaaende Vers: 'aufugit succo percepto', hvortil han bemærker: «doch de bijen vluchten niet weg na honig gegaard te hebben, en evenmin wordt van den asceet gevorderd dat hij na zijne ronde in 't dorp gedaan te hebben zal vluchten»; thi Digteren betragter Bierne som smaa Tyve, der flygte bort efter at have røvet Blomsternes Honning, og Prof. K.s Bemærkning viser kun, hvor overfladisk han har set paa Texten, idet han ikke en Gang har iagttaget, at tertium comparationis ikke ligger i Verbet 'at flygte', thi da vilde der ikke i andet Led have staaet 'vandrer' (care), men der vilde være brugt et Udtryk, der var synonymt med 'flygte'. Tertium comparationis «zullen de meeste lezers weten ook zonder mijne voorlichting» er, at de begge samle ind, den ene Honning, den anden Almisse.

Endelig hedder paraiti paa Pāli ikke paleti, men pareti, hvilket kan ses af Jāt. IV ⁴⁷/₂₆:

kāyassa bhedā abhisamparāyaṃ
asamsayaṃ so nirayaṃ pareti.

Jināti.

Den Adskillelse, som Petersborger Ordbogen gjør i Form og Betydning af ji ,overvinde' og jyā ,behandle med Vold', ,røve', synes ikke at gjælde i Pāli. Begge Verber gaa her over i hinanden og have samme Betydning ikke blot i Kommentaren, men ogsaa i selve Texten: ,overgaa, besejre, overvælde, berøve' og kun Sammenhængen kan afgjøre, hvorledes de paa hvert enkelt Sted maa opfattes. F. Ex.:

Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti,
sabbam rasam dhammaraso jināti,
sabbam ratim dhammarati jināti,
taṇhakkhayaṃ sabbadukkham jināti.

Dhp. v. 354.

Her finde vi i samme Vers jināti brugt i to forskjellige Betydninger, som i Latinen kan udtrykkes ved et og det samme Verbum, men ikke saaledes i Tysk, Engelsk og Dansk, hvorfor ogsaa Weber oversætter: ,übertrifft — tilget' og Max Müller: ,exceeds — overcomes'.

So yuddhakusalo ,imasmiṃ thāne thitena sakkā jetun' ti bhūmisīsam jānāti, Jāt. IV ³⁴⁵/₁₅; men ogsaa:

Ko ettakaṃ balavāhanaṃ jinituṃ sakkhissati. Jāt. II ²¹⁹/₁₇.

Nīyanti dhīrā lokambā
jetvā Māraṃ savāhanaṃ

Dhp. v. 175.

Ajātasattu mātulam jinitvā tussati. Jāt. II ²³⁷/₂₇.

Na taṃ jayissati sisso,
sissam ācariya jessasi.

Jāt. II ²⁵²/₁₅.

Kālīngo jinissati, Assako parājisati. Jāt. III ⁵/₂.

For 32 Aar siden, ved Pāli-Studiets Begyndelse her i Europa, oversatte jeg ajini i Dh. v. 3 (= Jāt. III $\frac{212}{6}$, $\frac{488}{7}$, Vinaya I, S. 349) ved vicit, idet jeg fulgte Gogerly, ligesom jeg igjen fulgtes af Weber, Max Müller og Hü¹⁾. Jeg kan endnu ikke se andet, end at denne Oversættelse i Overensstemmelse med Komment. passer bedre end K.s Forslag, da vi ellers faa ,slaa' avadhi og ,bruge Vold' ajini, som jo i Mening ere identiske. Vi kunne heller ikke oversætte det ved ,plyndre', thi saa vilde det jo falde sammen med ahāsi.

Og saa med Hensyn til jino i Jāt. III $\frac{105}{19}$:

Api hantvā ,hato' brūti
jetvā ,jino' ti bhāsati,

da er det klart nok, at jino ikke kan være rigtigt, hvilket jeg ogsaa antydede ved at sige i Noten: ,so all four MSS.', men jeg er tilbøjelig til at tro, at der snarere skal læses jito med Kommentaren efter B, enten vi saa ville opfatte den derved fremkomne Fod som — — — — eller som — — — —, hvilken sidste Fod vi jo dog ikke kunne bortdemonstrere i Dh. VV. 216, 231, 232, 275 og 421, ligesaa lidt som det i mange andre Tilfælde gaar an at rette paa Versemaalet, naar man ser hen til den folkelige Charakter, Pāli-Versene have.

Appaṇṇo Jāt. III $\frac{223}{15}$ maa naturligvis læses appaṇṇo. Jeg har sandsynligvis under Korrekturen overset, at pa er udfalden.

Naar Prof. K. i Verset Jāt. III $\frac{153}{12}$:

Jīno rathassa maṇiṇḍalā ca
putte ca dāre ca tath' eva jīno

vil læse rathassani maṇiṇḍalā ca, da er dette, mod Haand-

¹⁾ Gray's Oversættelse kjender jeg ikke.

skrifterne og Kommentaren, aldeles unødvendigt, fordi vi ofte have Foden — — — i Midten og ca er parallelt med ca'erne i næste Linie.

Adejjha 1—2.

Disse to Ord ere allerede identificerede af E. Müller i hans Pāli Grammar S. 48 og 54.

Jāt. III $\frac{7}{19}$ kan restitueres paa følgende Maade:

Nanu te sutam brāhmaṇa bhaññamāne:
 devā na issanti [purisa] parakkamassa,
 damo samādhi manaso adejjho
 avyaggatā nikkhamanañ ca kāle
 dalhañ ca vīriyam [purisa] parakkamo ca
 ten' eva āsi [vi] jayo Assakānam.

Prof. K. vil læse na i Stedet for nanu, der er aldeles ingen Grund hertil, da vi meget ofte have — — — — med en Optakt i første Fod, f. Ex.:

Sabbesu bhūtesu nidhāya danḍam
 avihetḥayam aññataram pi tesam
 na puttam iccheyya kuto sabāyam etc.

Sutta-Nipāta V. 35 og mange andre Steder.

«Bhaññamāne kan hier niets anders wezen dan de acc. sg. n. van een passief Teg. deelw. en is daarom door den scholiast niet verstaan. Had hij Māgadhī gekend, dan zou hij geweten hebben dat Māg. -e == Skr. -am zijn kan». Den, der ikke har forstaaet bhaññamāne, er Hr. Prof. K. og ikke Scholiasten. Denne gjengiver nemlig samme ganske rigtig ved vacane bhaññamāne, thi bh. er en Locativus absolutus impers., saaledes som ogsaa anden Steds forekommer f. Ek. Jāt. III $\frac{106}{15}$: Rājā Bodhisattassa vacanam sutvā dhammena vinicchini, dhammena vinicchiyamāne brāhmaṇass' eva doso jāto, da Kongen havde hørt Bodhisatta's Ord, overvejede han Sagen med Retfærdighed, og da der var overvejjet med Retfærdighed, faldt

Skylden paa Brāhmanen. Paa samme Maade i det foreliggende Vers: nanu te sutam̄ brāhmana bhaññamāne, mon der ikke er hørt af dig, o Brāhman, idet der sagdes. Samādhī kan læses -ī, men det er ikke nødvendigt, da vi ofte have — — — i 2den Fod. «Nikkhamana is een onbestaanbaar word; er is naturlijk te lezen vikkamana, of, wil men, vikkamaṇa, d. i. Skr. vikramaṇa; het is een van de vele worden die bij Childers ontbreken, ofschoon vikkama door hem vermeldt wordt». Igjen vidtfejlet! Det samme Udtryk forekommer ogsaa Jāt. II $\frac{208}{17}$:

Kāle nikkhamanā sādhu,
 nākāle sādhu nikkhamo,
 akālena hi nikkhamma
 ekakam pi bahūjano
 na kiñci attham̄ joteti
 dham̄kasenā va kosiyaṃ.

Udgang d. e. Udfald, Angreb i rette Tid giver en meget god Mening, hvorimod kāle ikke synes at passe ret sammen med vikkamaṇa.

Ved at udelade purisa i anden og femte Linie og vi i sidste Linie bliver Versemaalet rigtigt.

Kukku = kiṣku.

Jat. III $\frac{318}{4}$. Dette Ord er allerede bekjendt fra E. Müller's Pāli Grammar S. 9. Vokal-Assimilation er udpeget af mig i Five Jātakas S. 29 og omstændelig omhandlet af Trenckner i hans Pāli Misc. S. 75 og af E. Kuhn i hans Beiträge zur Pali-Grammatik S. 23, 25.

Mohaneyya. Kummagga.

Evam etaṃ mahārāja
 yathā te vacanam̄ sutam̄,
 kummagge paṭipanno 'smi
 mohaneyyesu mucchito.

Jāt. III $\frac{499}{9}$.

Om ī's Overgang til e se E. Müllers Pali Gr. S. 10.

«Lees: kumagge, Skr. kumārge, daar er niet de minste reden tot verdubbeling der m bestaat. Vermoedelijk heeft een variant ummagga, Skr. unmārga, tot die spelling met dubbele m geleid». Prof. K. overser her igjen det folkelige Element i Pāli, skjøndt han selv anfører Grunden til Skrivemaaden kummagga ved at nævne ummagga som en sandsynlig Variant, hvoraf den skal være opstaaet. Det er naturligvis den falske Analogi, der har frembragt Skrivemaaden kummagga paa samme Maade som duggati Dhp. V. 318 har ledet til suggati Dhp. V. 319, og puthujjana til bahujjana. Læsemaaden kummagga er i alle Tilfælde sikker nok, og jeg tror derfor, at Pischel har gjort Uret i at rette den til kumagga, saa meget mere som kun ét (daarligt) Haandskrift læser saaledes mod kummagga i 4 Haandskrifter. Ogsaa Hr. Trenckner skriver kummagga, se hans Udg. af Majjhima-Nikāya S. I, 117.

Ādu.

Dette Ord er af Prof. K. med Rette henført til det vediske āt u, thi det betyder i Pāli som i Vedaerne: ‚derpaa‘, og naar det staar sammen med udāhu: ‚eller‘. Som Ex. anfører jeg:

Ādu cāpaṃ gahetvāna
khaggaṃ bandhitvā vāmato
ānayāmi sake putte,
puttānaṃ hi vadho dukho.

Jāt. III $\frac{340}{23}$.

Ādu paññā kimatthikā
nipuṇā sādhu cintanī
yāva uppatitaṃ rāgaṃ
kimmano na vinodaye.

Jāt. III $\frac{499}{14}$.

Tiṭṭhante no mahārāje
 ādu deve divaṃ gate
 nātī taṃ samanumaññīṃsu (læs med B samanūññīṃsu?)
 sampassaṃ attham attano.
 Jāt. IV $\frac{134}{3}$.

Kin nu kho lokapālā nāma n'atthi, udāhu vippavutthā ādu
 matā me piyasāmikaṃ na rakkhanti.

Jāt. IV $\frac{287}{27}$.

Prof. K. vil omsætte paññā og kimatthikā i oven-
 staaende Vers, men derved vilde vi i første Fod faa — — — —,
 som er yderst sjældent, medens — — — — oftere forekommer i
 anden.

For yāva vil K. læse yā vā formentlig i Stedet for yā
 vāi, og for kiṃmano kāmino, og det hele vil han over-
 sætte saaledes: «Wat baat dan het verstand, dat zoo schrande
 is en het rechte beseft, zoo het den ontwaakten hartstocht
 toch niet kan verdrijven van den door zinnēnlust bevangene?»
 idet han siger: In oudere taal overgebracht, om niet te zeggen:
 hersteld, zou het vers luiden:

Ād u kimarthikā prajñā
 nipuṇā sādhu cintanī,
 yā vā utpatitaṃ rāgaṃ
 kāmino na vinodayet?

Her have vi da igjen den rene skjære Vilkaarlighed! Hvis
 det skulde være Bevis paa Forvanskning, at man kan oversætte
 Pāli-Versene paa Sanskrit, saa vil jeg paatage mig at bort-
 eskamotere alle Gāthā'erne.

Men slig Vilkaarlighed er da ogsaa fuldstændig unødvendig.

Kiṃmano er Subjektet i den sidste Sætning og betyder,
 i Analogi med andre Ord sammensatte med kiṃ, ku, kad og
 kā, enten 'et slet Sind' taget som et karmadhāraya, eller

,havende et slet Sind' taget som et bahuvrīhi. Det hele maa derfor forstaas saaledes: Hvad nytter en skarp og gennemtrængende Forstand, naar det slette Sind ikke kan fordrive den opstaaende Lidenskab.

Niraṅkaroti.

Evam̐ yo sam̐ niraṅkatvā
 āgantum̐ kurute piyam̐
 so eko bahu socati
 Dhūmakāriva brāhmaṇo.

Jāt. III $\frac{402}{5}$.

Prof. K.s Forklaring af dette Verbum som S. nyakkṛ er mulig gennem Melleformen niyam-kṛ, jfr. tiriyaṁ == tiryak, avam̐-siras = avākṣiras. Jeg foretrækker dog at henføre det til nirā-kṛ. Først fordi Betydningen¹⁾ af dette synes at passe bedst til den pāliske Brug af Verbet, se:

Evam̐ dhammaṁ niraṅkatvā
 yo adhammena jīvati
 Satadhammo va lābhena
 laddhena pi na nandati.

Jāt. II $\frac{84}{18}$.

Na ve ,piyam̐ me' ti janinda tādiso
 attam̐ niraṅkatvā piyāni sevati.

Jāt. III $\frac{280}{3}$.

Niraṅkatvā aggim ādāya brāhmaṇo
 āpo sijam̐ yajam̐ usseti yūpaṁ.

Jāt. IV $\frac{302}{4}$.

¹⁾ BR. angive Betydningen af nirākr saaledes: 1) absondern, ausscheiden, 2) von sich stossen, verdrängen, 3) abwehren, vereiteln, 4) von sich fern halten, unterlassen, 5) verwerfen, nicht anerkennen (Westerg. ejicere, repudiare); og af nyakkṛ saaledes: Jemand seine Überlegenheit fühlen lassen, demüthigen, mit Geringachtung behandeln?

Khattiyā brahmabandhū ca
 ye c' aññe gottarakkhitā
 jātivādaṃ niraṃkatvā
 kāmānaṃ vasam upāgamuṃ.

Sutta-Nipāta 315.

Dernæst fordi nirāḱāra endnu den Dag i Dag i Hindī ogsaa skrives niraṃkāra. Jfr. endvidere sanan-tana = S. sanā-tana.

Bāhira.

Den rette Forklaring af dette Ord er allerede givet af E. Müller i hans Pāli Grammar S. 31, som simpel Overgang af y til r, hvilket vistnok er den eneste rette Opfattelse, naar vi se hen til, at der ved Siden af bāhira ogsaa gives Formen bāhiya og at denne, ligesom andre lignende Ord, tillige forekommer som bāhika, Jāt. III $\frac{432}{24}$.

Pavecchati.

Adeyyesu dadaṃ dānaṃ
 deyyesu na-ppavecchati
 āpāsu vyasanaṃ patto
 sahāyaṃ nādhigacchati.

Nādeyyesu dadaṃ dānaṃ
 deyyesu yo pavecchati
 āpāsu vyasanaṃ patto
 sahāyaṃ adhigacchati.

Jāt. III $\frac{12}{1}$.

Dette Verbum er allerede omhandlet af Trenckner (Pali Misc. S. 61), der udtrykker sig med Forsigtighed, idet han siger, at det ser ud som et Derivat af avixat, men mener, at hverken viç eller viṣ giver nogen god Mening. I Betydning, siger han, stemmer det med S. prayacchati, men Identifikationen med dette frembyder fonetiske Vanskeligheder.

Dr. Morris (Journal P. T. Soc. 1885 S. 43) udpeger, at pavecchati bruges med Akk. og Lokativ, og mener, at dette antyder, at den oprindelige Betydning af p. var ,to pour down on', hvorfra saa afledtes Betydningen ,to bestow, to give'. M. vil henføre Verbet til Roden vr̥ṣ ,to rain', og henviser til acchati af Roden ās gjennem Aorist acchi, ligesom han ogsaa fremhæver, at B læser pavacchati.

Prof. K. derimod identificerer pavecchati med S. pra-yacchati, idet han antager, at ya er bleven sammentrukket til e. I paecchati indskødes saa et y som Overgangsl lyd, ligesom i Pāli yeva opstaar af eva. Saaledes faa vi altsaa payecchati, der igjen bliver til pavecchati i Overensstemmelse med den ikke sjældne Overgang af y til v, der finder Sted i Ord som kāsāva = S. kāṣāya, āvudha = āyudha etc.

Min Forklaring af pavecchati falder ikke langt fra Trenckners og Morris's. Jeg henfører Verbet til Roden viṣ (Dhātup. = secane), der sandsynligvis kun er en Sideform til vr̥ṣ (Dhātup. = secane) og derfor som denne og andre Rødder (gr̥, piṁv, ux, miḥ, se Westergaard), der betyde ,conspere, effundere', ogsaa bruges figurlig i Betydning af ,dare, donare, largiri'. Men jeg tror ikke, at Præsens vecchati er udgaaet fra Aorist-Formen avixat, ligesaalidt som jeg anser Præsens acchati for opstaaet af Aorist acchi. Det forekommer mig ikke nødvendigt at tage sin Tilflugt til en Aorist, naar man baade i Sanskrit og Pāli har en ikke usædvanlig Overgang af ṣ, ṣ og s til cch, jfr. ṣava—chava, ṣakṛt—chakana; iṣ—icchati, ṣad—cha; vas—ucchati, ās—acchati. Med andre Ord praveṣati bliver pavecchati. Det er klart, at Kommentatoren, naar han S. 12,12 siger: na pavesati na deti, henfører pavesati til pavīṣ.

Vatta.

Aṅgārajātā paṭhavi
kukkuḷānugatā mahī.

atha gāyasi vattāni,
 na taṃ tapati ātapo.
 Uddham tapati ādicco,
 adho tapati vālukā,
 atha gāyasi vattāni,
 na taṃ tapati ātapo.

Jāt. III $\frac{447}{15}$.

Kommentaren tager tydelig nok dette Ord i Betydning af Beskjæftigelse (āyoga, jfr. S. B. E. XX, 141) eller ringe Gjørning (ayoga) og dette stemmer meget godt med Fortællingen, i hvilken Vandbæreren skildres som en lystig Fyr, der er tilfreds med sin simple Gjørning, udakabhati = udakabhṛti, og derfor besynger samme, gāyasi vattāni. Jeg ser følgende slet ingen Nødvendighed for at forstaa vattāni, som K. vil, i Betydning af Vers. At Kommentarens āyoga skulde kunne betyde 'Pyntning, Smykning', tvivler jeg ogsaa meget paa.

Vaṭākara.

Yadā sāmuddikaṃ nāvaṃ
 sayantaṃ savaṭākaraṃ
 ceṭo ādāya gaccheyya
 atha nūna tadā siyā.

Jāt. III $\frac{478}{5}$.

Her har Prof. K. aabenbart igjen gjort Kommentatoren Uret, idet han kun har set helt overfladisk paa hans Forklaring og derfor ikke forstaaet den. Kommentatoren udlægger nemlig ikke vaṭākara ved sambhāra, men siger aldeles korrekt: sayantaṃ savaṭākaraṃ ti yantena c'eva vaṭākarena ca saddhiṃ sambhārayuttaṃ d. e. med Redskaber og Tov, (det vil sige) forsynet med (alt Skibets) Tilbehør. Sambhāra gaar tydelig nok paa det hele og ikke paa det enkelte Ord vaṭākara.

Avāka.

Na aṇṇave santi phalāni vaṅka
 maṅsaṃ kuto khādituṃ cakkavāke,
 sevālabhakkh' amha avāka bhōjanā,
 na ghāsaheṭū pakaroma pāpaṃ.

Jāt. III $\frac{522}{4}$.

Jeg antager, at K. rigtig har gjenkjendt avāka som det sanskritiske avakā; men naar han i Verset vil optage B's Læsemaade dhaṅka i Stedet for C's vaṅka, fordi, som han siger, et Skjeldsord ikke passer her, saa har han ikke lagt Mærke til, at et saadant netop bruges foran i V. 2, hvor Kragen tiltales som: manussahiṃsa. Forøvrigt tror jeg ikke, at vaṅka, brugt om Kragen, er et Skjeldsord, det kan ligesaa godt være et blot beskrivende Ord, jfr. Jāt. III $\frac{313}{15}$: vaṅkā ti kākānam eva nāmaṃ, II $\frac{189}{12}$: ath' assa Sakko pokkharāṇiṃ māpesi sobhaggappattaṃ satatitthaṃ sahasasavaṅkaṃ pañcavaṇṇapadumasañchannaṃ Nandanapokkharāṇi - sadisaṃ. Dette fremgaar især tydeligt af Jāt. I $\frac{216}{13}$ = III $\frac{510}{14}$, hvor vakkaṅga = sakuṇa.

Ruppati. Vikirīyati.

Kāmaṃ ruppatu vā mā vā
 bhusaṃ vā vikirīyatu,
 dhammaṃ me bhaṇamānassa
 na pāpaṃ upalippati.

Jāt. III $\frac{308}{10}$.

Det første af disse Verber er rigtig forstaaet af Prof. K. som S. rupyati. Rup, lup gjengives i Dhātup. ved vimohane, Westerg. Radices: perturbare, violare, i Dhātumañjūsā ved nāse, pakāse, to destroy, to confound. Exempler paa Brugen af ruppati have vi i Jāt. II $\frac{437}{14}$:

Putṭhassa me aññatarena vyādhinā
 rogena bālhaṃ dukkhitassa ruppato
 parisussati khippam idaṃ kalebaram,
 hvor ruppato gjengives af Kommentaren ved ghṭṭiyamānassa
 pīḷiyamānassa. Ligesaa Jāt. III $\frac{169}{13}$:
 Socam paṇḍu kiṣi hoti,
 bhattañ c' assa na ruccati,
 amittā sumanā honti
 sallaviddhassa ruppato, (jfr. Theragāthā 967)
 og Jāt. IV $\frac{13}{6}$ sallaviddho va rupati.

Naar derimod Prof. K. opfatter vikiriyyati som Passiv af vikaroti, da tager han højlig fejl, thi Passiv af vikaroti hedder vikariyati, hvorimod vikiriyyati eller vikiriṃyati er Passiv af vikṛ, der i Betydning af 'overvælde' forekommer i Dhṃ. S. 182,5: na hi sakkā arahattaṃ oghena vikiritum, og som BR. blandt andet oversætte ved 'schmähen', der passer godt i dette Vers. Kommentarens Opfattelse af bhusam kan næppe paa dette Sted forsvares.

Jagghati. Ahuhāliya. Anamhakāla.

Kāyam eḷagalāgumbe
 karoti ahuhāliyam,
 na-y-idha naccam vā gītaṃ vā
 tālam vā susamāhitam,
 anamhakāle sussoṇi
 kin nu jagghasi sobhane.

Jāt. III $\frac{223}{3}$.

Jaggh (Dhātumañjūsā S. 31 = hasane, to laugh) er = S. jax, en redupliceret Form af has, og jagghati forholder sig til jaxati paa samme Maade som sagghati til çaxyati, se Sutta-Nipāta v. 834 :

Atha tvaṃ pavitakkaṃ āgamā
 manasā diṭṭhigatāni cintayanto,
 dhonena yugam samāgamā,
 na hi tvaṃ sagghasi sampayātave,

Kommentator har rigtig skjønnet, at jagghasi maatte henføres til has, idet han har gjengivet det ved haseyyāsi, ligesom der ogsaa i Prosa-Fortællingen bruges Udtrykket: mahāhasitaṃ hasi.

Jagghitāye i Verset Jāt. III $\frac{226}{10}$:

Alaṃ hi te jagghitāye
 mamaṃ disvāna edisaṃ
 vilūnaṃ sūdaputtana
 piṭṭhimaddena makkhitaṃ

er ingen Absolutiv, som K. vil: «Het zal geen betoog behoeven dat het woord hier een absolutief is», og skal derfor heller ikke læses jagghittāye; det er en Infinitiv, som allerede rigtig fremstillet af E. Müller i hans Pāli Gr. S. 126. I Kommentarens Forklaring jagghitāye ti hasitvā burde jeg i Stedet for C's Læsemaade hasitvā have valgt B's hasituṃ, jfr. Jāt. IV $\frac{227}{10}$:

Tvaṃ ca kho me mahārāja
 manasānuvicintito
 alaṃ dukkhā pamocetuṃ,
 tasmā tuyhaṃ pavedayiṃ.

Et Exempel paa -taye med kort a have vi i Jāt. IV $\frac{463}{9}$:

Mama kāraṇā bandhanasmā pamutto
 arahasi no jānitaye katāni,

hvor Kommentaren gjengiver jānitaye ved jānitum.

Ahuhāliya, der af Dr. Morris i Journ. P. T. S. 1884 S. 106 vist med Rette anses for et Onomatopoietikon og sammenstilles med S. halahalā og halahulī, udlægges af Kommentatoren som dantavidamaṃsakaṃ makāhasitaṃ.

Anamha vil Dr. Morris i J. P. T. S. 1884 S. 70 forklare som «un-laughing' from the root smi, which in Pāli appears as mha». Hvis dette skulde være muligt, maatte vi vel i alle Tilfælde med B læse anamhi og tage Ordet som umiddelbart afledt af Roden.

Opilāpeti.

Dāvaggi abhibhavanto viya viravanto āgacchati, āgantvā Tathāgatassa t̥hitaṭṭhānaṃ patvā tassa padesassa samantā soḷa-sakarīsamathāṃ t̥hānaṃ patto udake opilāpitatiṇukkā viya nibbāyi. Jāt. I $\frac{212}{24}$, $\frac{214}{31}$.

Uttamajātikaṃ ayaṃ gahetvā ekaṃ sukhumaṃ ghaṇaṃ sūciṃ katvā pāse vijjhivā odake opilāpetvā aparaṃ pi tathārūpaṃ eva tassā kosakaṃ katvā pāse vijjhi, iminā niyāmena tassā sattakose akāsi. Jāt. III $\frac{282}{2}$.

Atha naṃ ekadivasaṃ nadiyaṃ opilāpetvā māresi. Jāt. III $\frac{301}{6}$.

Prof. K. foreslaar at tage dette Verbum som Kausativ af vlīyate ‚zinken‘. Fra Formens Side kan der ikke indvendes andet herimod end at vi hidtil kun kjende vlepayaṭi og ikke vlāpayati, men med Hensyn til Meningen maa man dog sige, at de forskjellige Betydninger, som BR. angive: ‚zusammenknicken, -drücken, -fallen machen‘, eller i Passiv: ‚in sich zusammen sinken‘, ikke synes ret at passe. Jeg antager derfor, at Trenckner's Forklaring af Ordet (Pali Misc. 63) er den eneste rigtige, naar han opfatter opilāpeti som svarende til en Sanskrit Kausativ af avaplu, nemlig avaplāvayaṭi, ‚lade springe ned‘, ‚nedsænke‘.

Ajakara. Atiharati.

Tesaṃ ajakaraṃ medaṃ
accāhāsi bahūtaṃ
pitā ca puttaṃ avaca
jānaṃ uccāpapātināṃ
supattaṃ pakkhasampannaṃ
tejasīṃ dūragāmināṃ.

Jāt. III $\frac{484}{16, 28}$.

«Ten onrechte daarentegen heeft hij de korte a in 't begin van 't woord laten staan, want ajakaraṃ medaṃ is t. a. p-

grammatisch onzinnig en metrisch onzuiver». Hr. K. er alle Tider temmelig rask paa det. Jeg har ikke rettet *ajakara* til *āj-* for det første fordi intet af Haandskrifterne har *ā*, for det andet fordi — — — ofte forekommer i første Fod, se Dh. S. 439, og for det tredje fordi Derivater dannede ved *a* uden Vriddhering af Begyndelses-Stavelsen virkelig forekomme, om endog kun sjældent, se Whitney's S. Grammar § 1209.

Accahāsi i V. 2 udlægger Kommentaren ved *ativiya āhari*, 'bragte i Overflodighed'. Man vilde vente *abbhahāsi*, der ganske vist, som K. gjør opmærksom paa, ved Fejlæsning af det sammensatte Tegn for *abbha* kan være bleven til *accahāsi*, og i Jāt. III ⁴²³/₁₅ læser ogsaa B *abhi* og C^s har rettet *ati-* til *abhi-*, men paa den anden Side forekommer *atiharati* saa ofte, at det ikke synes at kunne være en Fejlæsning. Se Dr. Morris i Journal P. T. S. 1886 S. 106: *atiharati seems to mean 'to take back'* (*Mahāv.* I 25,16; Cullav. VIII 1—4; Suttav. I p. 18).

Udapatto. Addasa. Pitus.

Udapatto si vegena
 balī pakkhī dijuttamo
 olokayanto vakkaṅgo
 pabbatāni vanāni ca.
 Addasa paṭhavim gijjho
 yathāsāsī pitus sutam
 sāgarena parikkhittam
 cakkam va parimaṇḍalam.

Jāt. III ⁴⁸⁴/₂₂₋₂₄.

Jeg opfattede fra først af *udapatta* som et Ord sammensat af *udac* og *pattra*, 'med opadgaende Vinger', og derfor valgte jeg *si* som Følgeord, men jeg er nu tilbøjelig til at tro, at K. har truffet det rette, naar han mener, at *a* er *Augment*, og at der i det hele skjules en *Aorist*, saa at altsaa *ud-apatto*

vilde blive = S. ud-apaptas. Der er kun én Vanskelighed herved, og det er, at vi saaledes faa en 2 Person i Stedet for en 3 P. Man maa derfor antage, at der skal læses ud-apattā = udapaptat i Stedet for udapatto. Hvis denne Konjektur skulde vise sig at være rigtig, maa si selvfølgelig rettes til pi, som B^f læser.

Addasa pa-, — — — —, vil K., for at forbedre Verse-maalet, rette til adassa pa-, — — — —, = S. adarçat, men jeg tror ikke, at en saadan Form af Aorist forekommer i Pāli. Derimod er det meget let at faa den rigtige Læsemaade addasā frem, naar man gaar ud fra hvad C har, nemlig addasāñ, idet Endelserne ā og añ ofte forvexles, og addasā forekommer f. Ex. i Dhṛ. S. 331,5 fra neden og i Sutta-Nipāta S. 12, 21, 80, 101, 103; V. 409, 910.

Pitus. Om denne Form skriver Prof. K.: «Een zonderlinge vorm is pitus, dat eenen nominatief moet verbeelden, hoewel de scholiast, die nog minder begrip van zinsbouw dan van de vormenleer heeft, het voor eenen genitief aanziet. Ja, ieder weet dat in 't Skr. — niet eens in 't Pāli — pitus (sutam) een genitief is, maar er komt hier geen genitief te pas». Det er fast ubegribeligt, at Hr. K. ikke har forstaaet saa simpel en Sætning som: yathā āsa (= assa) āsī pitus sutam, Gribben saa Jorden, ligesom han havde hørt af hans Fader' (ordret: ligesom der var hørt af ham fra Faderen), omgivet af Havet, rund som et Hjul. Kommentatoren kunde her igjen med Rette kaste Hr. K. hans egne Ord tilbage i Ansigtet, thi han har fuldstændig rigtig fortolket pitus som en Ablativ, yathāssa pitu santikā sutam āsī, og en Nominativ pitā i en upersonlig Sætning vilde være fuldkommen Nonsens. En saadan gammel Genitiv-Ablativ finde vi ogsaa i følgende Vers:

Bhattur atthe parakkanto
yam thānam adhigacchati

sūro attapariccāgī
 labhamāno bhavām' aham.
 Jāt. II $\frac{398}{15}$.

Āgañchu dovārikā khaggabaddhā
 kāsāviyā hantu mamañ janinda,
 mātu c-ca amkasmi aham nisinno
 ākaḍḍhito sāhasā tehi deva.

Jāt. IV $\frac{451}{19, 21}$, V $\frac{28}{8}$.

En lignende gammel Nominativ-Form have vi i Jāt. II $\frac{31}{24}$:

Na-y-idam visamasīlena (kan læses nēdam)
 Soṇena Suhanus sahā,
 Suhanu pi tādiso yeva
 yo Soṇassa sagocaro,

og i Dh. V. 107 jantum, opstaaet af jantur eller jantus,
 og i V. 104 jitam for jitas. Ligesaa kutthum for kut-
 thus, Jāt. III $\frac{114}{6}$, og sūcim for sūcis, Jāt. III $\frac{284}{1}$.

Veramba.

Dette Ord henføres vistnok med Rette af Dr. Morris i
 Journ. P. T. S. 1884 S. 101 til Roden ramb, rambh (lamb,
 lambh) = ,larme, brøle', hvoraf rambhā, ,Brølen'. Det
 skrives oftest veramba i Pāli, men i Divyāvadāna findes det
 imidlertid under Formen vairambha. Kern foreslaar at aflede
 det af vyabhra, vaiyabhra, men dette forekommer mig
 temmelig søgt.

Andhati.

Rājanivesane tikkhattum andhitvā Jāt. III $\frac{505}{21}$ = rājanive-
 sane tikkhattum parigantvā Jāt. III $\frac{506}{12}$.

K. vil forandre andhitvā til aṅḥhitvā paa Grund af en
 formentlig Forvexling af ndh og ṅḥ i Haandskrifterne. Jeg
 har ikke turdet gjøre dette af Hensyn til, at der opstilles en

Rod at = ire, og fordi adhvān synes at forudsætte en Rod adh. Da añṭh imidlertid, som K. gjør opmærksom paa, forekommer i den nordlige Buddhismes Skrifter, er det sandsynligt, at vi maa læse añṭh for andh. Kaccāyana's Dhātumañjūsā har kun Rødderne at og aṭ. K. mener tillige, at paa adskillige Steder, hvor Senart i Mahāvastu læser añvati = S. řnvati, restitueret af MSS.s meget forvirrede Læsemaader anvati, manvanti, anyepi, anvanti, aṣvanti, anvati, anyehi, anyantehi, aṣvitā, bør der læses añṭhati etc.

Kākaçcchati.

Bodhisatto pabujjhivā sayanapitṭhe pallāṃkena nisinnō addasa tā itthiyo turiyabhaṇḍāni avattharivā niddāyantiyo ekaccā paggharitaḥeḷā lālākilinnagattā ekaccā dante khādantiyo ekaccā kākaçchantiyo ekaccā vippalapantiyo ekaccā vivaṭamukkhā ekaccā apagatavattā pākāṭabhībhacchasambādhattānā. Jāt. I ⁶¹/₂₄.

Tesu niddam upagatesu ekacce ghurughurūpassāsā kākaçcchamānā dante khādantā nipajjimsu. Jāt. I ¹⁶⁰/₂₈.

Tesaṃ antare eko kusītamāṇavo mahantaṃ varaṇarukkhaṃ disvā «sukkarukkho eso» ti saññāya «muhuttan tāva nipajjivā pacchā rukkhaṃ abhirūhivā dārūni pātetvā ādāya gamissāmiti» uttarisāṭakam pattharivā nipajjivā kākaçcchamāno niddam okkami. Jāt. I ³¹⁸/₂.

Dhamme bhāsīte therā bhikkhū yathāvihāraṃ gacchanti, navakā bhikkhū tath' eva upaṭṭhānasālāyaṃ upāsakehi saddhim muṭṭhassatī asampajānā naggā vikūjamānā kākaçcchamānā seyyam kappenti. Vinaya Vol. IV S. 15,30.

Prof. K. vil, ligesom Trenckner allerede har gjort i hans Milindap. S. 422, sætte dette Verbum i Forbindelse med krathana, som Wilson siger, foruden ,slaughter, killing', ogsaa betyder ,snoring, stertor'. Jeg kan ikke samstemme med Tr. og K. heri. Jeg tror, det er langt simplere at forklare

kākacchati som en Intensiv-Form af kāk = kās, 'at hoste'; kākācchati, ad modum pāpacyate, er bleven kākacchati, ligesom vi ved Siden af kaṣyapa have kacchapa. Med Hensyn til Betydningen da synes 'at puste, stønne, snorke' omtrent at passe ligegodt, men jeg gjør dog opmærksom paa, at i Hindī betyder kākā-rōga Asthma, der kunde synes at tyde paa de to første Betydninger som det rigtigste. Buddhaghosa derimod giver følgende Forklaring af Ordet: kākacchamānā ti nāsāya kākāsaddam viya niratthakasaddam muñcamānā, se Vinaya Vol. IV, 355, der synes at maatte forstaaes om Snorken.

Bhūnahata.

Abam eva dūsiyā bhūnahatā rañño Mahāpatāpassa,
pamuñcantu Dhammaṭṭhā, hatthe me deva chedehi.

Jāt. III $\frac{179}{16}$.

Ordet skrives paa alle Steder i alle Haandskrifter med dentalt n, ogsaa i B, hvor n og t ikke kunne forvexles. Bhūnahatā fortolker Kommentatoren ganske rigtig som = hatabhūnā, idet han gjengiver det frit efter den senere Tids Opfattelse som hatavaḍḍhi 'Lykkesødelægger' og forudsætter et Substantiv bhūna = bhūti. Jeg tror derfor ikke, det er nødvendigt mod alle Haandskrifter at læse bhūnahatā. I Sutta-Nipāta V. 644 (jfr. Milindap. S. 428) forekommer et Adjektiv bhūnahu, der paa lignende Maade af Kommentator udlægges ved bhūtihanaka vuddhināsaka, hvilket synes at vise, at man i en senere Tid ikke har forstaaet den oprindelige Betydning af bhūna som S. bhrūṇa, men har afledt det af bhū og derfor ogsaa skrevet det med dentalt n. Der er aldeles ikke noget underligt heri, naar Ordet allerede i Sanskrit bruges i almindelig Forstand om en, der gjør sig skyldig i en meget stor Synd, saa at den oprindelige Betydning ogsaa her synes efterhaanden at være svunden ud af Bevidstheden.

Vitta.

Uddhaṭabhataṃ ahaṃ tadā
 caramānassa adāsi bhikkhuno
 vittā sumanā sayam ahaṃ,
 tassa kamma phalaṃ mam' edisaṃ.

Jāt. III $\frac{413}{23}$.

Under dette Ord, som i Betydning af ,glad' ikke forekommer i Sanskrit, har Prof. K. rigtig henvist til migavittaka ,glad ved, hengiven til Jagt', hvortil kan føjes lañcavittaka, Jāt. II $\frac{309}{20}$, ,holdende af Gaver, bestikkelig'; jfr. lañcaṃ khādāti, Jat. II $\frac{186}{23}$ og lañcakhādaka, Jāt. V $\frac{1}{13}$.

Madhatthika.

Varam ce me haṃsa tuvaṃ dadeyya
 ayaṃ rukkho punar āyuaṃ labhetha,
 so sākhaṃ phalimā samvīṇūḥo
 madhatthiko tiṭṭhatu sobhamāno.

Jāt. III $\frac{493}{13}$.

Prof. K. forstaar dette Ord som sammensat af madhu og atthi = S. asthi, men da det sidste Ord, saavidt mig bekjendt, aldrig forekommer skreven atthi, men bestandig aṭṭhi, saa har jeg stor Tvivl om denne Forklarings Rigtighed. Jeg foretrækker at aflede det af madhu-attha-ika ,havende søde Ting'.

Pāyina.

Dasaṇṇakaṃ tikhiṇadhāraṃ
 asim sampanna pāyinaṃ
 parisāyaṃ puriso gilati
 kiṃ dukkhataraṃ tato etc.

Jāt. III $\frac{338}{21}$.

Prof. K. foreslaar her at læse sampannapāyitaṃ og oversætter dette «volop gedrenkt». Til Begrundelse heraf anfører han: «wel wordt of schijnt het kunststuk des goochelaars moeielijker, naarmate he staaft door allerlei middelen den hoogst mogelijken graad van hardheid heeft verkregen. Een gewoon middel daartoe bestaat in zeker mengsel, castrapāna, zwaarddrank, geheeten, waarin 't staaft gedompeld woordt. Deze kunstbewerking heet pāyati, drenken, en eene kling, zoo behandeld, pāyita, gedrenkt».

Jeg maa her igjen først gjøre opmærksom paa, at alle Haandskrifter, ogsaa B, i hvilket n og t ikke kunne forveksles, have pāyinaṃ. Dernæst maa jeg sige, at jeg vel kan forstaa, at det er et stort Kunststykke at sluge et Sværd med en skarp Eg, men jeg kan ikke begribe, at det har det mindste at betyde til at gjøre Kunststykket større, om Sværdet er af hærdet eller af uhærdet Jærn. Derfor tror jeg ikke, at den foreslaaede Forandring er nogensomhelst Forbedring af Texten. Nej, saa synes jeg dog, at Kommentator er nærmere ved noget fornuftigt, naar han udlægger sampanna pāyinaṃ ved sampannaṃ paralohita pāyinaṃ (B) ,udmærket, Fjendens Blod drikkende', thi som bekjendt skildres Sværdet af Digterne som blodtørstigt, og i Overensstemmelse med denne Kommentarens Opfattelse vil jeg nu foreslaa en Læsemaade, som forekommer mig at give en god Mening, og ved hvilken Versemaalet bliver korrekt, nemlig:

Dasaṇṇakaṃ tikkhadhāraṃ
 asiṃ yam pāṇapāyinaṃ
 parisāyaṃ po so gilati —
 kiṃ dukkarataraṃ tato;
 yad aññaṃ dukkaraṃ thānaṃ
 taṃ me akkhāhi pucchito.
 Gileyya puriso lobhā
 asiṃ yam pāṇapāyinaṃ, —
 yo ca vajjā dadāmiti, —
 taṃ dukkarataraṃ tato;

sabb' aññam sukaram tñānam,
evam jānāhi Māgadha.

Vi have allerede tidligere set Exempel paa, hvorledes Pāli-Gāthā'erne forsvinde under Hr. K.'s Behandling. Som et nyt Ex. giver jeg Slutningen af hans Artikel om Pāyin:

«De verzen bevatten ettelijke metrische fouten, die gedeeltelijk verdwijnen, zoodra men den tekst in Sanskrit omzet, gedeeltelijk onherstelbaar zijn. Onze gegevens zijn niet voldoende om den waren tekst te herstellen; wel om bij wij van voorbeeld een mogelijk vers in 't Skr. samen te stellen; op deze wijze:

Dācārṇakam tikṣṇadhāram asim sampannapāyitam,
parshadiha nā gilati; kim dushkarataram tatah?
[yad anyad dushkaram stānam tan ma ākhyāhi pṛcchatah].

Saṭhila.

Yam kiñci saṭhilaṁ kamam
saṁkiliṭṭhaṁ ca yaṁ vataṁ
saṁkassaram brahmacariyam,
na taṁ hoti mahapphalam.

Dhammap. V. 312.

Weber havde allerede i sin Oversættelse af Dhṛ. henført saṭhila, sithila og ṣaṭha til samme Rod ṣrath. K. fører ligeledes med Rette saṭhila tilligemed ṣaṭha og ṣithira, ṣithila tilbage til en Grundform ṣrtha, ṣrthila. Af denne fremkommer dels ved Gunering (ṣratha) ḷatha ,løs', som prathīyas af pṛthu, dels paa dialektisk Vís ṣaṭha, saṭha ,ond', og ṣithira, ṣithila, sithila ,løs', som paṭhavī af pṛthvī, kisa af kṛṣa etc. Med Hensyn til Differentieringen af Betydning i ṣaṭha og ṣithila sammenligner K. træffende Hollandsk ,loos' og ,los'.

K. tager ligesom Weber saṭhila i samme Betydning som sithila ,løs' og støttes i saa Henseende af Therag. V. 277,

der er identisk med Dh. V. 312, kun at saṭhila er bleven ombyttet med sithila. Formen saṭhila forekommer ikke i Abhidhānapp.

Samkiliṭṭha.

Weber oversatte s. vrata: ‚jed’ beeinträchtiges Gelübde. K. opfatter s. som et blot stærkere Udtryk for S. kliṣṭa, i hvilket der ligger Begrebet ‚zwang, krank, flauw’. I den senere Pāli-Prosa forekommer det i Almindelighed i Betydningen ‚uren’, f. Ex. mātuḡāmo nām’ esa visuddhasatte pi samkiliṭṭhe karoti Jāt. IV $\frac{468}{27}$, kilesā nām’ ete parisuddhasatte pi samkiliṭṭhe karonti III $\frac{514}{23}$, itthiyo nām’ etā pubbe jhānabalena vikkhambhitakilesānam visuddhasattānam pi samkilesam upādesum, tādisā tucchapuggalā kimkāraṇā na samkilissanti, visuddhāpi sattā samkilissanti II $\frac{271}{16}$, $\frac{417}{21}$.

VV. 244—45 i Dhammapada:

Sujīvaṃ ahrīkena
kākasūrena dhamsinā
pakkhandinā pagabbhena
samkiliṭṭhena jīvitam,
Hirīmatā ca dujjīvaṃ
niccam sucigavesinā
alīnen’ appagabbhena
suddhājīvena passatā,

har Prof. K. fundet i Jātaka Mālā i følgende Skikkelse:

Sujīvitam ahrīkeṇa
dhvām̄xenācucikarmaṇā
praskandinā pragalbhena
susamkliṣṭam̄ tu jīvitam,
Hrīmatā tv-īha durjīvaṃ
nityam̄ sucigaveṣiṇā
samlīnenāpragalbhena
ṣuddhājīvena jīvitā (lees: jīvinā of jīvatā).

Og dette har bragt ham paa den Ide, at man maa læse saṃkiliṭṭhānujīvinā og suddhājīve tapassatā i 4de Linie og ālīnen' i 3die Linie i 2det Vers, og det hele oversætter han saa saaledes: «Gemakkelijk leven kan de onbeschaamde kraaienheld, die alles bezwaddert, die vrijpostig zich op den voorgrond dringt en onfatsoenlijk op andermans kosten leeft. Een moeielijk leven daarentegen heeft de schuchtere die altijd het reine zoekt, die, beschroomd in 't verborgene levende, zich afslooft om zich fatsoenlijk te generen.»

Hr. K.s voldsomme Omkalfatring af Texten kan jeg aldeles ikke gaa ind paa, den er efter min Mening aldeles vilkaarlig og søgt. Dette fremtræder især i K.s Opfattelse af saṃkiliṭṭha som «op smerige wijze» og af suddha som «fatsoenlijk», denne er aldeles ubuddhisstisk. Hvis nogen Pāli terminus er tydelig, saa er det disse to Ord, hvis Betydning klart lægger sig for Dagen i de ovenfor anførte Exempler.

Versene give en ypperlig Mening som de foreligge, og der er aldeles ingen Grund til at forbedre Texten efter en nordindisk Sanskrit-Oversættelse, saa meget mindre som de nordlige Oversættelser i det hele vise sig at være en Depravation af Pāli-Texterne. Der er en fortrinlig Parallelisme i Versenes jīvitam sujīvam ahiṅkena og dujjīvam hirīmatā. Denne ødelægges ved at læse sujīvitam -- dujjīvam og lave saṃkiliṭṭhena jīvitam om til saṃkiliṭṭhānujīvinā og sætte en Lokativ ind i Texten ved at forandre suddhājīvena passatā til suddhājīve tapassatā paa samme Tid som Parallelismen peger i Retning af ene Instrumentaliser. Endvidere kjender jeg i Pāli ingen Exempler paa tapassati, hvorimod passati i Betydning af 'skue' oftere forekommer, se saaledes Dhp. VV. 113—115, 190, 277, 423, altsaa = vipassati Dhp. VV. 174, 373.

Saṅkassara.

Dette Ord blev allerede rigtigt af Weber ført tilbage til en

Sanskrit-Form: saṁ-kas-vara, som vel ikke er paavist, men i hvis Sted man, som K. gjør opmærksom paa, har Formen saṁ-kas-uka = asthira. Kasvara findes derimod.

Vivana.

Jeg kan ikke berøve mig selv og andre den Fornøjelse her igjen at høre Hr. K.s mærkelige Ord: «Het behoeft geen betoog dat met vivanasmi ghore bedoeld is ,in de vreeselijke wildernis, in 't gruwelijke woud'. Nu kan vivana nooit die beteekenis hebben, en daarom zou men, ook al kende men 't woord anders niet in 't Pāli, het volste recht hebben om tegen het zoogenaamde gezag van alle codices in, te lezen vivinasmi, want op grond van Skr. vipina, woud, mag men gerust het bestaan van een Prākṛit vivina veronderstellen. Ik heb nooit iemand ontmoet die er tegen opzag, tegen het gezag van alle letterzetters in de fouten in drukproeven te verbeteren. Waarom beschouwen sommige het dan als een heiligschennis de lezing der Codices aan te tasten? Mag men wel zondigen tegen de taal, die hooger staat dan alle afschrijvers, en niet tegen hetgen men gelieft te noemen: de handschriftelijke overlevering? Het raadsel is gemakkelijk opgelost: de verbeteraars van drukproeven plegen hun tekst en de taal waarin die geschreven is te verstaan; de taal der dierbare Codices verstaan zij maar half.» Saa mange vare Ordene, jeg kan desværre ikke tilføje: og de vare alle vise. Hr. K. siger altsaa: vivana kan aldrig betyde ,Skov', og derfor skal man i Jāt. II ³¹⁷/₁₃:

Āpāsu me yuddhaparājitaṣṣa
ekassa katvā vivanasmi ghore
pasārayi kicchagatassa pāṇiṃ,
ten' ūdatāriṃ dukkhasampareto

læse vivinasmi for vivanasmi, thi paa Grund af S. vipina kan man trøstigt forudsætte et Prākṛit Ord vivina, og dette Ord kan idetmindste paavises 1 Gang, nemlig i Cariyā-Piṭaka S. 73, V. 3:

Yadā ahaṃ brahāraṇṇe
 suṇṇe vivina kānane
 ajjhogāhetvā viharāmi
 Akatti nāma tāpaso.

Jeg maa først hertil bemærke, at vivina i C-P. kun forekommer som et Adjektiv, medens vivana i Jātaka er et Substantiv. Dernæst maa jeg gjøre opmærksom paa, at Ordet i Jātaka forefindes 23 Gangē (II $\frac{317}{14}$, II $\frac{190}{24}$, $\frac{191}{5}$, IV $\frac{274}{2}$, $\frac{371}{8}$), men kun med 4 Varianter, nemlig: vivarasmiṃ, pivanasmiṃ, vicanasmiṃ og visinasmiṃ, altsaa kun 1 Gang med en Variant, der sandsynligvis staar for vivinasmiṃ. Naar der er saa stor Overensstemmelse i Text og Kommentar, finder jeg ingen Grund til at forandre den overleverede Læsemaade, saa meget mere som man jo dog maa tilstaa, at vivana er ligesaa godt et Ord som vimārga, vipatha og videḥa. Hvis man alligevel vilde anse vivana for et forkert Ord, saa vilde jeg i alle Tilfælde foreslaa som den lempeligste Rettelse at læse pi vanasmi, saaledes som en Variant har, da pi ikke sjælden forvexles med vi, navnlig i birmansk Skrift. Naar Kommentaren paa et Sted fortolker vivanasmiṃ ved pānīyarahite araṇṇe, paa et andet Sted vivanaṃ ved nirūdakatṭhānaṃ, saa er det klart, at han har forstaaet vana i den vediske Betydning 'Vand'.

Khumseti.

Tasmiṃ hi samaye chabbaggiyā kalahaṃ karontā pesale bhikkhū khumsenti vambenti ovjhante dasahi akkosavattūhi akkosanti. Jāt. I $\frac{191}{5}$.

Satthā 'tayā upāsako saddhāsampanno hīnena khumsito' ti lass' eva dosaṃ āropetvā paṭisārāṇīyakammaṃ kāretvā 'gaccha Cittaṃ gahapatiṃ khamāpehiti' pesesi. Dh. S. 263,24.

Dette Verbum vil Prof. K. indentificere med S. kutsayati, idet han mener, at vi have en Parallel i Pāli Vamsarāja, der formentlig skal være = S. Vatsarāja. Jeg har opfattet vam-

sarāja som ‚Familie-Kongen‘, det vil sige den Konge, der stiftede et Dynasti, og jeg har derfor skrevet det med et lille v, men jeg tror nu rigtignok, at jeg har haft Uret og at det bør opfattes som af Hr. K. i Betydning af Vam̐sa'ernes = Vatsa'ernes Konge, thi vi finde Jāt. IV ²⁸/₉: Vam̐saratt̐he Kosambiyam̐ Kosambiko nāma rājā rajjam̐ kūresi, hvor altsaa Vam̐sa maa svare til S. Vatsa. Men om vi af dette ene Exempel er berettiget til at slutte, at khum̐seti er = S. kutsayati, anser jeg for mere end tvivlsomt. Thi den sædvanlige Overgang fra S. til Pāli af ts er jo cch, saaledes som i kucchā, samvacchara etc., og om det endogsaa er vist, at ts tillige ved Assimilation kan blive til ss, saa ved jeg dog ikke, med hvad Ret Hr. K. siger, at der af kuss regelmæssig udviklede sig en Form kums. Med Hensyn til, at vi have khum̐s for kums henviser K. til, at vi paa lignende Maade finde khujja = S. kubja.

Efter min Formening har Hr. Prof. E. Kahn i sine Beiträge z. P. Gr. S. 49 med Rette henført khum̐s til kruç, hvoraf det, som jeg tror, kun er en dialektisk Form fremkommen af det omsatte kurç, ligesom vi have ukkam̐seti, gham̐sati, sampaham̐seti, lomaham̐sana af utkarşayati, gharşati etc., og kh er vistnok en Virkning af det i Roden skjulte r paa samme Maade som vi af kriḍā faa khiḍḍā, af paruṣa pharusa, af sukumāra sukhumāla, af tatra tattha, af palita phalita, af kīla khīla. Pischel mener derimod, at kh er opstaaet af sk, idet han antager som Grundform skurç, se Beiträge z. Kunde d. ig. Spr. III S. 253. I Kaccāyana's Dhātumāñjūsā forekommer Roden khum̐s med Betydning: akkose. I Hindī have vi khum̐sa ‚animosity, spite, rancour, malice, anger‘, og khum̐sānā ‚to be angry‘.

Vamheti. Vambheti.

Hvad skulle vi skrive? Prof. Oldenberg og Hr. Trenckner trykke vambheti i Vinaya-Pitaka og Majjhima-Nikāya, og

Dr. Morris holder til den samme Side i Journ. P. T. Soc. 1884 S. 96. I Kaccāyana's Dhātumañjūsā finde vi ligeledes vabhi (o: vambh) = garahāyaṃ, to contempt. Men hvis Prof. K.s Fortolkning af Verbet som identisk med S. apasmayate skulde vise sig at være rigtig, saa maa det uden Tvivl skrives vamheti, da mh er den sædvanlige Overgang fra sm. Jfr. iøvrigt hvad der er sagt ovenfor under sumbhati og anambhakāla. Sluttelig undlader jeg ikke at gjøre opmærksom paa, at vamheti maaske bedst kunde henføres til vamhayati = ramhayati, 'loqui', se Westergaards Radices. Dhātupāṭha: vahi, rahi; jfr. forøvrigt vambhī = vāṇī, se Pischel, Die deçiçab-dās bei Trivikrama i Beiträge z. Kunde d. ig. Sprachen III S. 260.

Ogaṇa.

I Tipiṭaka forekommer oftere en Sætning, i hvilken det hedder, at Buddha opholdt sig der og der: mahatā bhikkhusaṃghena saddhiṃ, med en stor Forsamling af Bhikkhuer', se saaledes Sutta-Nipāta S. 99; Vinaya-P. I S. 34,12, 35,16; Grimblot, Sept Suttas Pālis S. 1, 113, 280. Sjældnere træffe vi paa en Parallel dertil, der lyder: ogaṇena bhikkhusaṃghena f. Ex. Vinaya-P. I S. 80,16. Prof. K. slutter nu af denne Parallelisme, at ogaṇa betyder det samme som mahat. Derefter sammenstiller K. ogaṇa med Prākṛit oyaṇa, som skal være synonymt med krūra og caṇḍa, der staa i Betydning af ugra, jfr. Rigveda X, 89,15. Derfor, siger K., kan man trostigt tilkjende Pāli ogaṇa Betydningen 'geweldig groot, mactig (in getal of anderszins)', og Formen ogaṇa maa staa for oprindelig ogrṇa afledt af ogas = S. ojas.

Hele denne Udvikling ser meget smuk ud, men jeg tror alligevel, at det er spildt Umage. K.s Slutning fra Parallelismen, at ogaṇa maa være enstydig med mahat, gjælder til Wandsbæk, da man af Parallelismen ligesaa godt kan slutte, at det staa i Modsætning til mahat og derfor betyder lige det modsatte, og det er netop hvad jeg tror er Tilfældet her. Det er jo

bekjendt, at *ava* og *apa* have en forringende Betydning, saaledes som i Ordene: *avamāna*, *avagaṇa* (= *agaṇa*), *avakvaṇa*, *apakaruṇa*, *apakīrti*, *apatīrtha* etc. Jeg antager det derfor for rimeligt, at *ava-gaṇa* eller *ogaṇa* betyder en lille, uanseelig Skare, idet jeg forklarer det som sammensat af *ava* og *gaṇa*, og med adjektivisk Betydning: bestaaende af en lille Skare. *Gaṇa* bruges jo netop om en Flok Disciple, som følge en Mester, og Mesteren kaldes *gaṇin*, den som har et Følge, se f. Ex. Sutta-Nipāta S. 90—91. I Jāt. IV ⁴³²/₈ forekommer Ordet i følgende Vers:

Migaluddo mahārājā
Pañcālānaṃ rathesabho
nikkhanto saha senāya
ogaṇo vanam āgamā,

hvor *ogaṇo* af Kommentatoren forklares ved: [*gaṇaṃ*] *ohīno hutvā*, 'efter at være bleven forladt' eller hvis vi med Kommentator beholde *gaṇaṃ*, 'efter at have forladt Følget'. Denne Betydning stemmer med Schol. til Hemacandra 1457, hvor Glossen *avagaṇa* anføres som synonym med *ekākin*, *eka*, *ekaka*, 'ene'. Saaledes ogsaa Mahābh. III, 4057:

Ṛṣibhih kratavaḥ proktā
deveṣv-īha yathākramaṃ
phalaṃ caiva yathātathyaṃ
pretya ceḥa ca sarvaḥ
Na te çakyā daridreṇa
yajñāḥ prāptuṃ mahīpate
bahūpakaraṇā yajñā
nānāsambhāravistarāḥ
Prāpyante pārthivair etaih
samṛddhair vā naraiḥ kvacit
nārthanyūnair nāvagaṇair
ekātmabhir asādhanaiḥ.

I Nīlakaṇṭha's Kommentar hertil hedder det: avagaṇaṁh asa-
lāyair nīcasalāyair vā.

Ogaṇa i Rigveda X, 89,15, som af Sāyana udlægges ved
samlībhūta, er sandsynligvis et helt andet Ord end ovenom-
handlede S. avagaṇa P. ogaṇa¹⁾.

Poso. Parābhavo.

Yadā parābhavo hoti
poso jīvitasamkhaye
atha jālaṁ ca pāsaṁ ca
āsajjāpi na bujjhati.

Jāt. II $\frac{52}{6}$, III $\frac{331}{8}$, IV $\frac{425}{27}$.

At poso ikke er en Genitiv, men en Nominativ = puriso
(Abhidhānapp. V. 227 poso pumā ca puriso), og at parā-
bhavo er brugt adjektivisk, fremgaar tydelig af Sutta-Nīṇāta
V. 91 flg., hvor Ordet staar parallelt med Participiet parābhavaṁ:

Parābhavantaṁ purisaṁ
mayaṁ pucchāma Gotamaṁ
Bhagavantaṁ puṭṭhum āgama:
kim parābhavato mukhaṁ.
Suvijāno bhavaṁ hoti
suvijāno parābhavo:
dhammakāmo bhavaṁ hoti
dhammadessī parābhavo.

Kommentatoren til Jākata'en har vistnok Uret i at gjengive
parābhavo ved virāso, hvorimod vi aabenbart i Kommentaren
til Sutta-Nīṇāta finde den rette Forklaring, naar det der hedder:

¹⁾ Efter at have nedskrevet ovenstaaende bad jeg i et Brev Hr. Léon
Feer i Paris at være saa venlig at efterse for mig Buddhaghosa's For-
tolkning af ogaṇa i hans Kommentar Samantapāsādikā. Med sin sæd-
vanlige Forekommenhed sendte han mig strax følgende Uddrag: oga-
ṇeṇā 'ti parihīna-gaṇeṇa appamattakena bhikkhusaṁghenā 'ti attho.
Dermed er altsaa den Sag afgjort.

yv-āyaṃ bhavaṃ vaḍḍhento aparihāyanto puriso so suvijāno
hoti sukkena akicchena sakkā vijānitum̃ yo p' āyaṃ parā-
bhavatīti parābhavo parihāyati vinassati.

Kutthu.

Asīho sīhamānena
yo attānaṃ vikubbati
kutthum̃ va gajam̃ āsajja
seti bhummyā anutthunam̃.

Jāt. III $\frac{44}{5}$.

«Hier moet kutthum̃ eenen nominatief masc. verbeelden, hetgeen niet aan te nemen is». Men dette er dog alligevel Tilfældet, se hvad der er anført ovenfor under pitus Side 41.

Ajakara 40.	Kummagga 30.
Aṇḍakavāco 21.	Khumseti 52.
Atiharati 40.	Caṇḍakavāco 22.
Adejja 29.	Jagghati 38.
Addasa 41.	Jināti 27.
Anamhakāla 38.	Jhatvā 11.
Andhati 43.	Dhāta 16.
Avāka 37.	Nahāpita 10.
Avāhayi 15.	Niketava 22.
Asita 16.	Nicchubhati 25.
Ahuhāliya 38.	Niddhāpita 24.
Adu 31.	Nibbāpita 23.
Itthi 18.	Niraṅkaroti 33.
Udapatto 41.	Parābhavo 56.
Ogaṇa 54.	Palāsin 20.
Opilāpeti 40.	Paleti 25.
Kākacchati 44.	Pavecchati 34.
Kukku 30.	Pāyin 46.
Kutthu 57.	Pitus 41.

Pithīyati 18.	Vamheti 53.
Poso 56.	Vikirīyati 37.
Baleti 19.	Vitta 46.
Bāhira 34.	Vivana 51.
Bhūnahata 45.	Veramba 43.
Madhatthika 46.	Sagghati 38.
Mohaneyya 30.	Saṅkassara 50.
Ruppati 37.	Saṅkiliṭṭha 49.
Vaṃsarāja 52.	Saṭhila 48.
Vaṭākara 36.	Sassatīsamā 13.
Vatta 35.	Sumbhati, sumhati 20.
